

Bosanemoon-toename: nu ook in het Zoniënwoud

Kris Vandekerckhove, Luc De Keersmaeker en Peter Van de Kerckhove

De Harras maakt deel uit van het bosreservaat Joseph Zwaenepoel in het Zoniënwoud

In een ander artikel in deze nieuwsbrief hadden we het al over de opvallende toename van voorjaarsbloeiërs zoals bosanemoon in een viertal bosreservaten in de leemstreek. Ondertussen zijn er ook heropnames van de kruidlaag uitgevoerd in een deel van het bosreservaat in het Zoniënwoud, met name het stuk genaamd 'de Harras'. Vroeger was dit een apart reservaat (naast het grotere Kersselaerspleyn), maar sinds 2010 zijn beide reservaatdelen met mekaar verbonden door ook de tussenliggende zones mee op te nemen en zo één groot bosreservaat van ruim 230 ha te vormen, het 'Joseph Zwaenepoel-reservaat' (zie ook vorige edities van BosreservatenNieuws).

De Harras is een stuk van het bos dat wat afwijkt van het klassieke beeld van het Zoniënwoud. Hier vinden we niet de typische statige oude beuken, maar wel oude eiken, met een ondergroei van haagbeuk. We bevinden ons immers in een iets voed-

selrijkere, en vochtiger zone van het bos, in de omgeving van de bronnen van de IJse. Dat hier eiken staan is geen toeval: ook de beheerders van 200 jaar geleden hadden al gezien dat deze plaats vruchtbaarder en natter was, en dus zeer geschikt voor eiken. Dat deden ze trouwens nog op veel plaatsen: ongeveer een kwart van de herbebosingen eind 18de en begin 19de eeuw (onder Zinner) gebeurde met eiken en haagbeuken.

In 2009 deden we hier een eerste opmeting. Er werd toen enkel een kernvlakte van 1 ha uitgezet. In 2019 werd deze trouwens heropgemeten. In een volgende nieuwsbrief gaan we het daar uitgebreid over hebben. Ondertussen hebben we het grid van steekproefcirkels van Kersselaerspleyn uitgebreid over het hele reservaat, dus ook in Harras. Die cirkels worden de komende maanden opgemeten. Ook hierover ongetwijfeld meer in een volgende nieuwsbrief.

Terug naar de kruidlaag nu. Bij de heropname van de vegetatie in het proefvlak in Harras stelden we vast dat ook hier op 10 jaar tijd de bedekking door bosanemoon spectaculair is toegenomen. Zonder de droge cijfergegevens er te moeten bijnemen, wordt het patroon al duidelijk als we een aantal fotoparen naast elkaar zetten. De foto's zijn nagenoeg op dezelfde plaats genomen maar met 10 jaar tussen. De opnamedatum is heel vergelijkbaar, dus daar kunnen de verschillen niet aan liggen: de beelden spreken voor zich. De toename van bosanemoon ligt in de lijn van wat we ook al zagen in het Meerdaalwoud. In grote delen van het Zoniënwoud is de toename van bosanemoon minder opvallend, omdat de soort er slechts sporadisch voorkomt en geen tapijten vormt, door de zure bodem. Ook hier kan op termijn een zeker herstel worden verwacht, vooral op de voedselrijkere plekken waar relictpopulaties van bosplanten konden overleven. Elders in het bos zien we trouwens ook andere soorten als gele dovenetel en boshyacint duidelijk toenemen. Zouden we dan toch kunnen spreken van een voorzichtig herstel van onze bossen op leembodems nu de stikstofdeposities gedaald zijn? Of is dat te optimistisch?

Deze fotoparen werden in het voorjaar van 2009 en 2019 genomen: bemerk de spectaculaire toename van bosanemoon (foto's 2009: Luc De Keersmaeker; foto's 2019: Peter Van de Kerckhove)

